Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 12ης Δεκεμβρίου 2024*

«Αίτηση αναιρέσεως – Οικονομική και νομισματική πολιτική – Προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων – Κανονισμός (ΕΕ) 1024/2013 – Ειδικά καθήκοντα εποπτείας που έχουν ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) – Άρθρο 24 – Απόφαση ανάκλησης της άδειας του πιστωτικού ιδρύματος – Διαδικασία διοικητικής επανεξέτασης – Απόφαση η οποία καταργεί προγενέστερη απόφαση – Προσφυγή ακυρώσεως – Διατήρηση του εννόμου συμφέροντος – Αγωγή αποζημιώσεως – Προδήλως απαράδεκτο»

Στην υπόθεση C-181/22 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 9 Μαρτίου 2022,

Nemea Bank plc, με έδρα το San Ġiljan (Μάλτα), εκπροσωπούμενη από τον A. Meriläinen, asianajaja,

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

Heikki Niemelä, κάτοικος Ohain (Βέλγιο),

Mika Lehto, κάτοικος Espoo (Φινλανδία),

Nemea plc, με έδρα το San Ġiljan,

Nevestor SA, με έδρα το Ohain,

προσφεύγοντες-ενάγοντες πρωτοδίκως,

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενη από τον D. M. Brinkman, την C. Hernández Saseta και τον A. Witte,

καθής-εναγομένη πρωτοδίκως,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον A. Nijenhuis και την A. Steiblytė, στη συνέχεια από την A. Steiblytė,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, I. Jarukaitis (εισηγητή) και E. Regan, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 30ής Νοεμβρίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, η Nemea Bank plc ζητεί την αναίρεση της διάταξης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20ής Δεκεμβρίου 2021, Niemelä κ.λπ. κατά ΕΚΤ (T-321/17, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, EU:T:2021:942), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, κατήργησε τη δίκη επί του αιτήματος ακυρώσεως της απόφασης ECB/SSM/2017 – 213800JENPXTUY75VSO/1 WHD-2017-0003 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), της 23ης Μαρτίου 2017, με την οποία ανακλήθηκε η άδεια για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος της Nemea Bank (στο εξής: επίδικη απόφαση), και, αφετέρου, απέρριψε ως προδήλως απαράδεκτο το αίτημα περί αποκατάστασης της ζημίας που φέρεται να υπέστη η Nemea Bank λόγω της ανάκλησης της εν λόγω άδειας.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός ΕΕΜ

2 Κατά την αιτιολογική σκέψη 64 του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2013, L 287, σ. 63, στο εξής: κανονισμός ΕΕΜ):

«Η ΕΚΤ θα πρέπει να παρέχει στα φυσικά και νομικά πρόσωπα τη δυνατότητα να ζητούν την επανεξέταση των αποφάσεων που λαμβάνονται δυνάμει των εξουσιών που της ανατίθενται από τον παρόντα κανονισμό και των οποίων είναι αποδέκτες, ή που τα αφορούν άμεσα και ατομικά. Το πεδίο εφαρμογής της επανεξέτασης πρέπει να αφορά τη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση αυτών των αποφάσεων με τον παρόντα κανονισμό στα πλαίσια του περιθωρίου διακριτικής ευχέρειας που παρέχεται στην ΕΚΤ να αποφασίζει σχετικά με τη σκοπιμότητα λήψης αυτών των αποφάσεων. Για το σκοπό αυτό και για λόγους διαδικαστικής οικονομίας η ΕΚΤ θα πρέπει να συγκροτήσει [διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης] που θα εκτελεί αυτήν την εσωτερική επανεξέταση. Για τη συγκρότηση της υπηρεσίας, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ θα πρέπει να

διορίσει πρόσωπα υψίστου κύρους. […] Η διαδικασία επανεξέτασης πρέπει να παρέχει στο [εποπτικό] συμβούλιο τη δυνατότητα να επανεξετάζει με ενδεδειγμένο τρόπο το προηγούμενο σχέδιο απόφασής του.»

3 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Στο πλαίσιο του άρθρου 6, η ΕΚΤ, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτελεί, για σκοπούς προληπτικής εποπτείας, τα κατωτέρω καθήκοντα όσον αφορά όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στα συμμετέχοντα κράτη μέλη:

α) Να χορηγεί άδεια λειτουργίας σε πιστωτικά ιδρύματα και να ανακαλεί την άδεια αυτή υπό την προϋπόθεση των διατάξεων του άρθρου 14».

4 Το άρθρο 14, παράγραφος 5, του κανονισμού έχει ως ακολούθως:

«Με την επιφύλαξη της παραγράφου 6, η ΕΚΤ δύναται να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας στις περιπτώσεις που προβλέπει η σχετική νομοθεσία της Ένωσης, είτε με δική της πρωτοβουλία κατόπιν διαβουλεύσεων με την εθνική αρμόδια αρχή του συμμετέχοντος κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένο το πιστωτικό ίδρυμα, είτε κατόπιν προτάσεως από την εθνική αρμόδια αρχή. Οι εν λόγω διαβουλεύσεις εξασφαλίζουν ιδίως ότι, προτού ληφθεί απόφαση σχετικά με ανάκληση, η ΕΚΤ προβλέπει επαρκές χρονικό διάστημα ώστε οι εθνικές αρχές να αποφασίσουν σχετικά με τις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένως μέτρων εξυγίανσης, και τις λαμβάνει υπόψη.

Σε περίπτωση που η εθνική αρμόδια αρχή, η οποία έχει προτείνει τη χορήγηση άδειας λειτουργίας σύμφωνα με την παράγραφο 1, κρίνει ότι η άδεια λειτουργίας πρέπει να ανακληθεί σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία, υποβάλλει εν προκειμένω σχετική πρόταση στην ΕΚΤ. Στην περίπτωση αυτή, η ΕΚΤ λαμβάνει απόφαση για την προτεινόμενη ανάκληση λαμβάνοντας πλήρως υπόψη την αιτιολόγηση της ανάκλησης που προέβαλε η εθνική αρμόδια αρχή.»

5 Το άρθρο 24 του ίδιου κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«1. Η ΕΚΤ θα συστήσει [διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης, στο εξής: ΔΣΕ] με καθήκον την εσωτερική διοικητική επανεξέταση των αποφάσεων που λαμβάνονται από την ΕΚΤ κατά την άσκηση των εξουσιών οι οποίες της ανατίθενται δυνάμει του παρόντος κανονισμού ύστερα από αίτημα επανεξέτασης που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 5. Το πεδίο της εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης αφορά τη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση της απόφασης προς τον παρόντα κανονισμό.

[…]

5. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, να ζητήσει επανεξέταση απόφασης της ΕΚΤ δυνάμει του παρόντος κανονισμού η οποία του απευθύνεται ή το αφορά άμεσα και μεμονωμένα. […]

[…]

7. Αφού αποφανθεί όσον αφορά το παραδεκτό της επανεξέτασης, το [ΔΣΕ] γνωμοδοτεί εντός περιόδου ανάλογης με το επείγον του θέματος και το πολύ εντός δύο μηνών από την παραλαβή της αίτησης και την παραπέμπει στο εποπτικό συμβούλιο για προετοιμασία νέου σχεδίου

απόφασης. Το εποπτικό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του [ΔΣΕ] και υποβάλλει τάχιστα νέο σχέδιο απόφασης στο Διοικητικό Συμβούλιο. Το νέο σχέδιο απόφασης καταργεί την αρχική απόφαση, την αντικαθιστά με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου ή την αντικαθιστά με τροποποιημένη απόφαση. Το νέο σχέδιο απόφασης θεωρείται εγκριθέν εκτός αν το Διοικητικό Συμβούλιο εκφράσει αντίρρηση εντός ανώτατου χρονικού διαστήματος δέκα εργάσιμων ημερών.

8. Το αίτημα επανεξέτασης σύμφωνα με την παράγραφο 5 δεν έχει αναστολτικό αποτέλεσμα. Ωστόσο, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αναστείλει την εφαρμογή της προσβαλλόμενης απόφασης, κατόπιν πρότασης του [ΔΣΕ], εάν κρίνει ότι το απαιτούν οι περιστάσεις.

[…]

11. Το παρόν άρθρο δεν θίγει το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις Συνθήκες.»

Ο κανονισμός (ΕΕ) 468/2014

6 Από το άρθρο 2, σημείο 8, του κανονισμού (ΕΕ) 468/2014 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 16ης Απριλίου 2014, που θεσπίζει το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, των εθνικών αρμόδιων αρχών και των εθνικών εντεταλμένων αρχών εντός του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού (κανονισμός για το πλαίσιο ΕΕΜ) (ΕΕ 2014, L 141, σ. 1), προκύπτει ότι ως «λιγότερο σημαντική εποπτευόμενη οντότητα κράτους μέλους της ζώνης του ευρώ» νοείται η οντότητα η οποία «[, μεταξύ άλλων,] δεν έχει την ιδιότητα σημαντικής εποπτευόμενης οντότητας κατά την έννοια του άρθρου 6 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΕΜ».

7 Το άρθρο 80 του κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Εφόσον η [εθνική αρμόδια αρχή (ΕΑΑ)] θεωρεί ότι η άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να ανακληθεί ολικά ή μερικά σύμφωνα με τη σχετική ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία, καθώς επίσης και στην περίπτωση σχετικού αιτήματος του πιστωτικού ιδρύματος, υποβάλλει στην ΕΚΤ σχέδιο απόφασης με το οποίο προτείνει την ανάκληση της άδειας […] και σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης.

2. Η ΕΑΑ συντονίζει τις ενέργειές της με την εθνική αρχή η οποία είναι αρμόδια για την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων […] όσον αφορά τα σχέδια αποφάσεων για την ανάκληση άδειας λειτουργίας που αφορούν την εθνική αρχή εξυγίανσης.»

Το ιστορικό της διαφοράς

8 Το ιστορικό της διαφοράς, όπως εκτίθεται στις σκέψεις 1 έως 7 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, μπορεί να συνοψιστεί ως ακολούθως.

9 Η Nemea Bank είναι πιστωτικό ίδρυμα μαλτέζικου δικαίου εμπίπτον στην έννοια της «λιγότερο σημαντικής εποπτευόμενης οντότητας κράτους μέλους της ζώνης του ευρώ», κατά τον κανονισμό για το πλαίσιο ΕΕΜ, το οποίο παρείχε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες δυνάμει άδειας που έλαβε από την αρμόδια εθνική αρχή, ήτοι την Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta'Malta (Μαλτέζικη αρχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, Μάλτα, στο εξής: MFSA), και το οποίο υπέκειτο στην άμεση προληπτική εποπτεία της.

10 Η Nemea plc και η Nevestor SA είναι δύο άμεσοι μέτοχοι της Nemea Bank. Ο H. Niemelä και ο M. Lehto είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Nemea Bank, ασκούν δε τον πραγματικό έλεγχό της μέσω της συμμετοχής τους στις Nemea και Nevestor.

11 Στις 25 Ιανουαρίου 2017, κατόπιν διαβουλεύσεων με την εθνική αρχή εξυγίανσης, η MFSA υπέβαλε στην ΕΚΤ, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 80 του κανονισμού για το πλαίσιο ΕΕΜ, σχέδιο απόφασης ανάκλησης της άδειας που είχε χορηγηθεί στην Nemea Bank για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος.

12 Στις 13 Μαρτίου 2017, το εποπτικό συμβούλιο της ΕΚΤ ενέκρινε το σχέδιο απόφασης ανάκλησης της σχετικής άδειας και έταξε στην Nemea Bank προθεσμία τριών ημερών προκειμένου να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί του εν λόγω σχεδίου.

13 Στις 15 Μαρτίου 2017, η Nemea Bank υπέβαλε τις παρατηρήσεις της.

14 Στις 23 Μαρτίου 2017, η ΕΚΤ έλαβε την επίδικη απόφαση κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', και του άρθρου 14, παράγραφος 5, του κανονισμού ΕΕΜ.

Τα μεταγενέστερα της έκδοσης της επίδικης απόφασης πραγματικά περιστατικά

15 Στις 22 Απριλίου 2017, το ΔΣΕ έλαβε αίτημα επανεξέτασης της επίδικης απόφασης υποβληθέν από την Nemea Bank και τους λοιπούς πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες.

16 Στις 19 Ιουνίου 2017, το ΔΣΕ γνωμοδότησε υπέρ της αντικατάστασης της απόφασης αυτής με πανομοιότυπη απόφαση. Στις 30 Ιουνίου 2017, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ, ακολουθώντας τη γνωμοδότηση αυτή και βάσει σχεδίου του εποπτικού συμβουλίου, έλαβε, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 7, του κανονισμού ΕΕΜ, την απόφαση ECB/SSM/2017 – 213800JENPXTUY75VS 07/2 (στο εξής: απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017) η οποία, όπως υποδεικνύεται στο διατακτικό της, αντικατέστησε την επίδικη απόφαση.

Η προσφυγή-αγωγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

17 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 22 Μαΐου 2017, η Nemea Bank και οι λοιποί πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες άσκησαν προσφυγή-αγωγή με αίτημα την ακύρωση της επίδικης απόφασης καθώς και την αποκατάσταση της ζημίας που φέρονται να υπέστησαν λόγω της έκδοσης της απόφασης αυτής. Προς στήριξη της προσφυγής-αγωγής προέβαλαν έξι λόγους.

18 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 25 Οκτωβρίου 2017, η ΕΚΤ προέβαλε ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 130 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Με διάταξη της 13ης Ιουλίου 2018, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να εξετάσει την ένσταση απαραδέκτου μαζί με την ουσία της υπόθεσης, βάσει του άρθρου 130, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας.

19 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 18 Οκτωβρίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε αίτηση παρέμβασης υπέρ της ΕΚΤ, η οποία έγινε δεκτή με απόφαση της 23ης Ιουλίου 2018.

20 Με μέτρο οργάνωσης της διαδικασίας της 30ής Απριλίου 2018, το Γενικό Δικαστήριο έθεσε διάφορες ερωτήσεις στους διαδίκους προκειμένου, μεταξύ άλλων, να διαπιστωθεί εάν, κατόπιν του διορισμού προσώπου αρμοδίου για την άσκηση των κυριότερων εξουσιών που κανονικά ανατίθενται στα διευθυντικά όργανα της Nemea Bank όσον αφορά τις συγκεκριμένες δραστηριότητες και τα στοιχεία του ενεργητικού της τελευταίας, οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες είχαν την εξουσία να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως κατά απόφασης της ΕΚΤ καθώς και αγωγή αποζημιώσεως με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστησαν συνεπεία μιας τέτοιας απόφασης.

21 Την 1η Απριλίου 2019, το Γενικό Δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία έως την έκδοση της αποφάσεως της 5ης Νοεμβρίου 2019, ΕΚΤ κ.λπ. κατά Trasta Komercbanka κ.λπ. (C-663/17 P, C-665/17 P και C-669/17 P, EU:C:2019:923), και ζήτησε από τους διαδίκους, με νέο μέτρο οργάνωσης της διαδικασίας της 10ης Δεκεμβρίου 2019, να του υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των συμπερασμάτων που έπρεπε, κατά την άποψή τους, να αντληθούν από την απόφαση αυτή για την επίλυση της εκκρεμούσας ενώπιόν του διαφοράς.

22 Με περαιτέρω μέτρα οργάνωσης της διαδικασίας της 30ής Ιανουαρίου και της 23ης Δεκεμβρίου 2020 καθώς και της 19ης Ιανουαρίου 2021, το Γενικό Δικαστήριο έθεσε ερωτήσεις στους διαδίκους σχετικά με την εξέλιξη της διαδικασίας που είχε κινηθεί ενώπιον του Tribunal dwar Servizzi Finanzjarji (δικαστηρίου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, Μάλτα) προς αποκατάσταση της πραγματικής εκπροσώπησης της Nemea Bank.

23 Με το σημείο 1 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, το Γενικό Δικαστήριο κατήργησε τη δίκη επί του αιτήματος ακυρώσεως λόγω εκλείψεως του αντικειμένου του και του εννόμου συμφέροντος των πρωτοδίκως προσφευγόντων-εναγόντων. Με το σημείο 2 του διατακτικού, απέρριψε το αίτημα αποζημιώσεως ως προδήλως απαράδεκτο. Με το σημείο 3 του διατακτικού, έκρινε ότι οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες και η ΕΚΤ φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα όσον αφορά το αίτημα ακυρώσεως. Με το σημείο 4 του διατακτικού, έκρινε ότι οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα, καθώς και τα δικαστικά έξοδα της ΕΚΤ, όσον αφορά το αίτημα αποζημιώσεως. Τέλος, με το σημείο 5 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα.

Τα αιτήματα των διαδίκων στην αναιρετική διαδικασία

24 Η Nemea Bank ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη,

– να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, όπου αυτή θα πρέπει να ανατεθεί σε δικαστικό σχηματισμό με διαφορετική σύνθεση δικαστών σε σχέση με τη σύνθεση του τμήματος που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, και

– να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα.

25 Η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

26 Η Επιτροπή ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 27 Νοεμβρίου 2024, η Nemea Bank ζήτησε να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

28 Προς στήριξη του αιτήματός της, η Nemea Bank επισημαίνει, κατ' ουσίαν, ότι επιθυμεί να υποβάλει επιχειρήματα σχετικά με τις αποφάσεις της 8ης Φεβρουαρίου 2024, Pilatus Bank κατά ΕΚΤ (C-750/21 P, EU:C:2024:124) και Pilatus Bank κατά ΕΚΤ (C-256/22 P, EU:C:2024:125), επί των οποίων δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων.

29 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 83 του Κανονισμού του Διαδικασίας του, το Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει τη διεξαγωγή της προφορικής διαδικασίας ή την επανάληψή της, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς, ή όταν ένας διάδικος, μετά τη λήξη της διαδικασίας αυτής, επικαλείται νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της απόφασης του Δικαστηρίου.

30 Ωστόσο, εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι διαθέτει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να αποφανθεί, τα δε στοιχεία που επικαλείται η Nemea Bank προς στήριξη του αιτήματός της για επανάληψη της προφορικής διαδικασίας δεν συνιστούν νέα πραγματικά περιστατικά δυνάμενα να ασκήσουν επιρροή επί της απόφασης που καλείται να εκδώσει το Δικαστήριο.

31 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

32 Προς στήριξη της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προβάλλει πέντε λόγους. Με τους τρεις πρώτους λόγους, οι οποίοι βάλλουν κατά της κρίσης του Γενικού Δικαστηρίου περί καταργήσεως της δίκης επί του αιτήματος ακυρώσεως, προβάλλονται, αντιστοίχως, παράβαση του άρθρου 263, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, παραβάσεις ουσιώδους τύπου και μη συνεκτίμηση της προσβολής των δικαιωμάτων που η αναιρεσείουσα αντλεί από το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης). Με τους δύο τελευταίους λόγους, οι οποίοι βάλλουν κατά της κρίσης του Γενικού Δικαστηρίου περί απορρίψεως του αιτήματος αποζημιώσεως ως προδήλως απαραδέκτου, προβάλλεται η μη συνεκτίμηση, από το Γενικό Δικαστήριο, της προσβολής των δικαιωμάτων της αναιρεσείουσας που κατοχυρώνονται, αντιστοίχως, στο άρθρο 41 του Χάρτη και στο άρθρο 340 ΣΛΕΕ.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

33 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος αφορά τις σκέψεις 29 έως 55 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον αποφάνθηκε ότι παρείλκε η κρίση επί του αιτήματος ακυρώσεως, με το σκεπτικό ότι η αναιρεσείουσα είχε απολέσει το έννομο συμφέρον της να προσβάλει την επίδικη απόφαση. Ως εκ τούτου, κατ' αυτήν, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την απορρέουσα από το άρθρο 263 ΣΛΕΕ υποχρέωσή του να ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων της ΕΚΤ που παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι τρίτων και την υποχρέωσή του να διασφαλίζει την προστασία των νόμιμων και θεμελιωδών δικαιωμάτων της αναιρεσείουσας.

34 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει, επιπλέον, ότι το ex tunc αποτέλεσμα που αναγνώρισε το Γενικό Δικαστήριο στην απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017 αντιβαίνει στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι της στερεί το δικαίωμά της να εξεταστεί η επίδικη απόφαση από τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης. Κατ' αυτήν, ένα τέτοιο αποτέλεσμα είναι καθαρά πλασματικό, διότι, ακόμη και αν η επίδικη απόφαση είχε ακυρωθεί κατά την τελευταία αυτή ημερομηνία, δεν θα αποκαθίστατο η κατάσταση στην οποία βρισκόταν η αναιρεσείουσα πριν από την εν λόγω ανάκληση. Το πραγματικό αποτέλεσμα της απόφασης της 30ής Ιουνίου 2017 δεν μπορεί να ισχύει παρά μόνον ex nunc, το αυτό ισχύει δε όσον αφορά το αποτέλεσμα τυχόν επαναχορήγησης της σχετικής άδειας. Συγκεκριμένα, η κατάσταση της αναιρεσείουσας παρέμεινε αμετάβλητη κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της εκδόσεως της επίδικης απόφασης και της εκδόσεως της απόφασης της 30ής Ιουνίου 2017 όσον αφορά την εν λόγω άδεια. Η επίδικη απόφαση εξακολούθησε, επομένως, να παράγει τα έννομα αποτελέσματά της έναντι της αναιρεσείουσας κατά τρόπο αμετάβλητο και αδιάλειπτο από της εκδόσεώς της, ούτως ώστε η ακύρωσή της θα μπορούσε να έχει έννομες συνέπειες και να ωφελήσει την αναιρεσείουσα.

35 Η ΕΚΤ υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο ορθώς διαπίστωσε ότι η προσφυγή ακυρώσεως που έβαλλε κατά της επίδικης απόφασης είχε καταστεί άνευ αντικειμένου. Ισχυρίζεται, συναφώς, ότι η διαπίστωση αυτή δεν προσβάλλει τα δικαιώματα τα οποία το άρθρο 263 ΣΛΕΕ απονέμει στην αναιρεσείουσα, δεδομένου ότι, μετά την αντικατάσταση της επίδικης απόφασης με την απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, τυχόν προσφυγή ακυρώσεως κατά της απόφασης της 30ής Ιουνίου 2017 ήταν παραδεκτή εντός της προθεσμίας που τάσσει η διάταξη αυτή. Μια τέτοια προσφυγή θα συνιστούσε πραγματικό ένδικο βοήθημα, κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη. Ούτε η απαίτηση περί διατήρησης του εννόμου συμφέροντος, η οποία έχει καθιερωθεί με πάγια νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου, αντιβαίνει στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

36 Επιπλέον, μετά την αντικατάσταση της επίδικης απόφασης με την απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, δεν ήταν πλέον δυνατή η άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά της επίδικης απόφασης. Μια τέτοια προσφυγή θα ήταν άνευ αντικειμένου, δεδομένου ότι η επίδικη απόφαση έχει καταργηθεί και τα τυχόν ζημιογόνα αποτελέσματά της μπορούν πλέον να αποδοθούν στην απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, κατά της οποίας η αναιρεσείουσα δεν άσκησε προσφυγή και η οποία, ως εκ τούτου, κατέστη απρόσβλητη. Επομένως, κατά την ΕΚΤ, ακόμη και σε περίπτωση ακυρώσεως της επίδικης απόφασης, η άδεια της αναιρεσείουσας θα παρέμενε ανακληθείσα με την απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, οπότε μια τέτοια ακύρωση δεν θα της απέφερε κανένα όφελος. Το γεγονός αυτό δεν στερεί, εντούτοις, από την αναιρεσείουσα τη δυνατότητα που της παρέχει το δίκαιο της Ένωσης να ασκήσει αγωγή αποζημιώσεως σχετικά με την ανάκληση της άδειάς της χωρίς να υποχρεούται να ασκήσει προηγουμένως προσφυγή ακυρώσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

37 Από την κατατεθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι η Nemea Bank είναι πιστωτικό ίδρυμα μαλτέζικου δικαίου το οποίο έχει την ιδιότητα της «λιγότερο σημαντικής εποπτευόμενης οντότητας κράτους μέλους της ζώνης του ευρώ», κατά την έννοια του κανονισμού για το πλαίσιο ΕΕΜ. Στις 23 Μαρτίου 2017, κατόπιν αιτήματος της αρμόδιας εθνικής αρχής, ήτοι της MFSA, η ΕΚΤ εξέδωσε την επίδικη απόφαση με την οποία ανακάλεσε την άδεια που είχε χορηγηθεί στην Nemea Bank για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος. Στις 22 Απριλίου 2017, η Nemea Bank υπέβαλε, ενώπιον του ΔΣΕ, από κοινού με τους λοιπούς πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες, αίτημα διοικητικής επανεξέτασης της επίδικης απόφασης, δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 5, του κανονισμού ΕΕΜ. Κατόπιν της εν λόγω επανεξέτασης, η ΕΚΤ εξέδωσε την απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, η οποία κατήργησε και αντικατέστησε την επίδικη απόφαση και της οποίας το περιεχόμενο είναι πανομοιότυπο με το περιεχόμενο της επίδικης απόφασης.

38 Στις 22 Μαΐου 2017, διαρκούσης της διαδικασίας διοικητικής επανεξέτασης, η Nemea Bank και οι λοιποί πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες άσκησαν επίσης προσφυγή κατά της επίδικης απόφασης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, με την οποία ζητούσαν την ακύρωσή της και την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζονταν ότι υπέστησαν λόγω της απόφασης αυτής. Δεν άσκησαν, ωστόσο, προσφυγή κατά της απόφασης της 30ής Ιουνίου 2017 ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά τους προβλεπόμενους τύπους.

39 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 41, 45, 47 και 52 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι το άρθρο 24, παράγραφος 7, του κανονισμού ΕΕΜ επιβάλλει στην ΕΚΤ την υποχρέωση να προσδώσει στην απόφαση που εκδίδει κατά το πέρας της διοικητικής διαδικασίας επανεξέτασης αναδρομική ισχύ από τον χρόνο που η αρχική απόφαση άρχισε να παράγει αποτελέσματα, η δε αντικατάσταση της τελευταίας αυτής απόφασης με πανομοιότυπη ή τροποποιημένη απόφαση συνεπάγεται την οριστική εξαφάνισή της από την έννομη τάξη. Έκρινε επομένως ότι η απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017 είχε καταργήσει και αντικαταστήσει την επίδικη απόφαση από την ημερομηνία κατά την οποία εκδόθηκε η τελευταία αυτή απόφαση, ήτοι από τις 23 Μαρτίου 2017, με συνέπεια οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες να έχουν απολέσει κάθε συμφέρον για να επιτύχουν την ακύρωσή της, συνήγαγε δε εξ αυτού ότι η προσφυγή ακυρώσεως είχε καταστεί άνευ αντικειμένου.

40 Συναφώς, είναι αληθές, όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 35 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι, κατά πάγια νομολογία, το έννομο συμφέρον πρέπει, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της προσφυγής, να υφίσταται κατά τον χρόνο ασκήσεώς της, άλλως η προσφυγή κρίνεται απαράδεκτη. Το αντικείμενο αυτό της διαφοράς πρέπει επίσης να εξακολουθεί να υφίσταται, όπως και το έννομο συμφέρον, μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, διότι άλλως καταργείται η δίκη, τούτο δε προϋποθέτει ότι η προσφυγή πρέπει να μπορεί, με το αποτέλεσμά της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε (αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2007, Wunenburger κατά Επιτροπής, C-362/05 P, EU:C:2007:322, σκέψη 42, και της 21ης Ιανουαρίου 2021, Leino-Sandberg κατά Κοινοβουλίου, C-761/18 P, EU:C:2021:52, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

41 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος δεν παύει απαραιτήτως να υφίσταται λόγω του ότι η προσβαλλόμενη εκ μέρους του πράξη έπαυσε να παράγει αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της δίκης. Πράγματι, ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του να επιτύχει τη διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα της εν λόγω πράξης για την περίοδο κατά την οποία είχε εφαρμογή και παρήγαγε τα αποτελέσματά της,

δεδομένου ότι μια τέτοια διαπίστωση εξακολουθεί να έχει αντικείμενο τουλάχιστον ως βάση μελλοντικής αγωγής αποζημίωσης (αποφάσεις της 28ης Μαΐου 2013, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-239/12 P, EU:C:2013:331, σκέψη 62, και της 6ης Μαΐου 2021, Bayer CropScience και Bayer κατά Επιτροπής, C-499/18 P, EU:C:2021:367, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

42 Επιπλέον, η διατήρηση του εννόμου συμφέροντος του προσφεύγοντος πρέπει να εκτιμάται in concreto, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των συνεπειών της προβαλλόμενης ελλείψεως νομιμότητας και της φύσεως της ζημίας που ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι υπέστη (αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2020, Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych κατά Επιτροπής, C-560/18 P, EU:C:2020:330, σκέψη 41, και της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Versobank κατά ΕΚΤ, C-803/21 P, EU:C:2023:630, σκέψη 160 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

43 Συναφώς, από το γράμμα του άρθρου 24, παράγραφος 7, του κανονισμού ΕΕΜ προκύπτει βεβαίως ότι, όταν η ΕΚΤ θεωρεί, κατόπιν διαδικασίας διοικητικής επανεξέτασης, ότι δεν συντρέχει λόγος τροποποίησης της απόφασης που αποτελεί αντικείμενο της επανεξέτασης, τότε καταργεί την απόφαση αυτή και την αντικαθιστά με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου. Εξ αυτού δεν μπορεί να συναχθεί, ωστόσο, ότι μια τέτοια κατάργηση ακολουθούμενη από την αντίστοιχη αντικατάσταση έχει αναδρομική ισχύ συγκρίσιμη με εκείνη της ακυρώσεως πράξεως θεσμικού οργάνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης από δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης.

44 Πράγματι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η κατάργηση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης δεν αποτελεί αναγνώριση της ελλείψεως νομιμότητάς της και παράγει αποτέλεσμα ex nunc, σε αντίθεση με μια ακυρωτική δικαστική απόφαση δυνάμει της οποίας η ακυρωθείσα πράξη εξαλείφεται αναδρομικώς από την έννομη τάξη της Ένωσης και θεωρείται ως μηδέποτε υπάρξασα (πρβλ. απόφαση της 28ης Μαΐου 2013, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-239/12 P, EU:C:2013:331 σκέψη 68). Το γεγονός ότι η κατάργηση ακολουθήθηκε από την αντικατάσταση της αρχικής πράξεως με νέα πράξη δεν μπορεί να προσδώσει στην τελευταία αναδρομική ισχύ.

45 Επομένως, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 72 των προτάσεών της, από το άρθρο 24, παράγραφος 7, του κανονισμού ΕΕΜ προκύπτει ότι η αρχική απόφαση δεν εξαλείφεται αναδρομικώς από την έννομη τάξη της Ένωσης με την έκδοση της δεύτερης απόφασης η οποία την καταργεί και την αντικαθιστά και η οποία είναι πανομοιότυπου περιεχομένου. Συγκεκριμένα, αφ' ης στιγμής η αρχική απόφαση είχε ως αποτέλεσμα την ανάκληση της άδειας πιστωτικού ιδρύματος, η εν λόγω δεύτερη απόφαση είχε ως συνέπεια την παράταση των αποτελεσμάτων της αρχικής απόφασης, χωρίς να αίρει τα αποτελέσματα που η αρχική απόφαση είχε ήδη παραγάγει.

46 Εν προκειμένω, όπως ορθώς υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, η επίδικη απόφαση ήταν εκείνη η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ανάκληση της άδειας για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος που της είχε χορηγηθεί. Επομένως, η επίδικη απόφαση είναι εκείνη που είχε τις δυνητικά ζημιογόνες συνέπειες για τις οποίες παραπονείται η αναιρεσείουσα.

47 Επιπλέον, δεδομένου ότι η αίτηση επανεξέτασης αρχικής απόφασης δεν έχει κατ' αρχήν, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 8, του κανονισμού ΕΕΜ, ανασταλτικό αποτέλεσμα, η επίδικη απόφαση εξακολούθησε να παράγει τα αποτελέσματά της έως τον χρόνο κατά τον οποίο άρχισε να παράγει τα αποτελέσματά της η απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017, ήτοι έως την κοινοποίησή της

στην αναιρεσείουσα. Επομένως, μόνον από της εν λόγω κοινοποιήσεως η τελευταία αυτή απόφαση κατήργησε και αντικατέστησε την επίδικη απόφαση, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του διατακτικού της απόφασης της 30ής Ιουνίου 2017.

48 Επομένως, εσφαλμένως το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 41, 42 και 47 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι η απόφαση της 30ής Ιουνίου 2017 είχε αντικαταστήσει την επίδικη απόφαση αναδρομικώς, από την ημερομηνία εκδόσεως της τελευταίας αυτής αποφάσεως.

49 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε, στις σκέψεις 53 και 55 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι η επίδικη απόφαση είχε αντικατασταθεί αναδρομικώς και ότι η προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της απόφασης αυτής είχε καταστεί άνευ αντικειμένου.

50 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος αναιρέσεως και να αναιρεθούν τα σημεία 1 και 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, χωρίς να απαιτείται να εξεταστούν ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος αναιρέσεως.

Επί του τετάρτου και του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

51 Με τον τέταρτο και τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως, οι οποίοι αφορούν τις σκέψεις 56 έως 63 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης και οι οποίοι πρέπει να εξεταστούν από κοινού, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας απαράδεκτο το αίτημα αποζημιώσεως, δεν έλαβε υπόψη την προσβολή, εκ μέρους της ΕΚΤ, των δικαιωμάτων της που κατοχυρώνονται στο άρθρο 41 του Χάρτη καθώς και στο άρθρο 340 ΣΛΕΕ και αφορούν την αποκατάσταση από την Ένωση της ζημίας που προξενούν τα θεσμικά όργανα ή οι υπάλληλοί της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ωσαύτως, το Γενικό Δικαστήριο της στέρησε τα δικαιώματά της, παρά τη σημαντική ζημία που της προξένησαν η ΕΚΤ και οι υπάλληλοί της. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο στήριξε την ανάλυσή του ως προς το αίτημα αποζημιώσεως στην κρίση του ότι παρείλκε η απόφανση επί του αιτήματος ακυρώσεως, με αποτέλεσμα να απαλλάξει την ΕΚΤ από την ευθύνη για τις πράξεις της.

52 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον δεν έλαβε υπόψη τον σύνδεσμο που υφίσταται μεταξύ της βάσεως του αιτήματος ακυρώσεως και της βάσεως του αιτήματος αποζημιώσεως, δεδομένου ότι το αίτημα αποζημιώσεως δεν μπορεί να εξεταστεί χωρίς να ληφθεί υπόψη η βάση του αιτήματος ακυρώσεως.

53 Περαιτέρω, κατά την αναιρεσείουσα, η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία παρατίθεται στη σκέψη 60 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης και σύμφωνα με την οποία το αίτημα αποζημιώσεως διατυπώνεται κατά τρόπο υπερβολικά αφηρημένο και δεν περιέχει λόγους ή επιχειρήματα ούτε συνοπτική έκθεση των τελευταίων, είναι εσφαλμένη, δεδομένου ότι το αίτημα ακυρώσεως που αποτελεί τη βάση του αιτήματος αποζημιώσεως περιέχει όλα αυτά τα στοιχεία.

54 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει επιπλέον ότι, εάν το Γενικό Δικαστήριο δεν είχε αποφανθεί εσφαλμένως ότι παρείλκε η κρίση επί του αιτήματος ακυρώσεως και εάν είχε δεχθεί τον σύνδεσμο μεταξύ του τελευταίου αυτού αιτήματος και του αιτήματος αποζημιώσεως, θα είχε διαπιστώσει ότι μια σειρά από παρατυπίες είχαν καταστήσει πλημμελή τη διαδικασία εκδόσεως της επίδικης απόφασης, οι δε παρατυπίες αυτές αρκούσαν, από μόνες τους, για τη θεμελίωση του

αποζημιωτικού αιτήματος. Επικαλείται, συναφώς, την έλλειψη πραγματικής εκπροσώπησης της Nemea Bank κατά τη διαδικασία αυτή, την έλλειψη αιτιολογίας της επίδικης απόφασης και την παράνομη συμπεριφορά της ΕΚΤ κατά τη διαδικασία διοικητικής επανεξέτασης της απόφασης αυτής από το ΔΣΕ.

55 Επιπλέον, κατά την αναιρεσείουσα, άμεση αιτία της ζημίας την οποία υπέστη και την οποία απέδειξε, όπως η ίδια υποστηρίζει, αποτελεί η συμπεριφορά της ΕΚΤ και, ειδικότερα, η ανάκληση της άδειας για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος που της είχε χορηγηθεί. Το ποσό της ζημίας αυτής, το οποίο αποτιμά σε 100 εκατομμύρια ευρώ, δεν καλύπτει, ωστόσο, ούτε την απώλεια της καλής φήμης της Nemea Bank, των εμπορικών σχέσεών της και της δραστηριότητάς της ούτε τη μείωση των εσόδων της, αλλά καλύπτει μόνον την οφειλόμενη στη συμπεριφορά της ΕΚΤ άμεση απώλεια αξίας της τράπεζας.

56 Η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο, επικρίνοντας τις ελλείψεις του δικογράφου της προσφυγής-αγωγής, παρέλειψε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι αυτές προκλήθηκαν από το γεγονός ότι η αναιρεσείουσα δεν είχε πραγματική εκπροσώπηση και πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία, στο μέτρο που δεν μπορούσε να έχει στη διάθεσή της τους πόρους της και δεν είχε πρόσβαση στον φάκελο της ΕΚΤ.

57 Η ΕΚΤ και η Επιτροπή ζητούν την απόρριψη των δύο αυτών λόγων αναιρέσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

58 Όσον αφορά, πρώτον, την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας, η οποία συνοψίστηκε στις σκέψεις 51 έως 53 της παρούσας αποφάσεως και κατά την οποία, κατ' ουσίαν, το Γενικό Δικαστήριο της στέρησε τα δικαιώματά της που κατοχυρώνονται στα άρθρα 41 και 47 του Χάρτη, καθώς και στα άρθρα 263 και 340 ΣΛΕΕ, στηρίζοντας την ανάλυσή του ως προς το αίτημα αποζημιώσεως στην κρίση του ότι παρείλκε η απόφανση επί του αιτήματος ακυρώσεως και μη λαμβάνοντας υπόψη τον σύνδεσμο μεταξύ των δύο αυτών αιτημάτων, με αποτέλεσμα να απαλλάξει την ΕΚΤ από την ευθύνη για τις φερόμενες ως ζημιογόνες πράξεις της, επισημαίνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέθεσε, στις σκέψεις 59 έως 61 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, τη σχετική νομολογία όσον αφορά τις προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης και την απορρέουσα από το άρθρο 21, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαίτηση, η οποία έχει εφαρμογή στη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 53, πρώτο εδάφιο, του ίδιου Οργανισμού, κατά την οποία η προσφυγή πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της διαφοράς, τους λόγους και τα επιχειρήματα που προβάλλονται, καθώς και συνοπτική έκθεση των λόγων αυτών. Εν συνεχεία, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς διαπίστωσε, στη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες δεν είχαν τεκμηριώσει επαρκώς κατά νόμον ούτε τις συμπεριφορές της ΕΚΤ από τις οποίες φέρεται να απορρέει η παρανομία που προβάλλεται προς στοιχειοθέτηση της ευθύνης της Ένωσης ούτε την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της προβαλλόμενης ζημίας και των αποτελεσμάτων που θα μπορούσε ενδεχομένως να παράγει η επίδικη απόφαση.

59 Επομένως, η βάση για την απόρριψη του επίμαχου αιτήματος αποζημιώσεως δεν είναι η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου να μην αποφανθεί επί του αιτήματος ακυρώσεως, αλλά ο ελλιπής χαρακτήρας του εν λόγω αιτήματος αποζημιώσεως.

60 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι εναπόκειται στον διάδικο που επικαλείται την ύπαρξη εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης να προσκομίσει πειστικά αποδεικτικά στοιχεία ως προς την ύπαρξη και την έκταση της ζημίας που προβάλλει καθώς και να αποδείξει την ύπαρξη

αρκούντως άμεσης σχέσης αιτίου προς αιτιατό μεταξύ της επίμαχης πράξης ή παράλειψης του εμπλεκόμενου οργάνου και της προβαλλόμενης ζημίας (απόφαση της 3ης Μαΐου 2018, EUIPO κατά European Dynamics Luxembourg κ.λπ., C-376/16 P, EU:C:2018:299, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

61 Εν προκειμένω, η πρωτοδίκως ασκηθείσα προσφυγή-αγωγή προδήλως δεν πληρούσε τις απαιτήσεις που θέτει η εν λόγω νομολογία, δεδομένου ότι περιοριζόταν στο αίτημα να υποχρεωθεί η ΕΚΤ να καταβάλει στους πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες αποζημίωση ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ, πλέον τόκων, για ζημία που φέρεται να προξενήθηκε από την επίδικη απόφαση, ποσό το οποίο οι εν λόγω διάδικοι αύξησαν εξάλλου σε 100 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο του υπομνήματος απαντήσεως που κατέθεσαν πρωτοδίκως. Εντούτοις, δεν προβλήθηκε κανένα επιχείρημα που να διευκρινίζει είτε την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της φερόμενης ως παράνομης συμπεριφοράς της ΕΚΤ και της προβαλλόμενης ζημίας είτε το υποστατό της ζημίας, ούτε άλλωστε προσκομίστηκε κάποιο σχετικό αποδεικτικό στοιχείο.

62 Επομένως, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 62 και 63 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, ότι το αίτημα αποζημιώσεως ήταν προδήλως απαράδεκτο λόγω των ελλείψεών του.

63 Κατά τα λοιπά, η αναιρεσείουσα δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της στέρησε το δικαίωμά της να ζητήσει την αποκατάσταση της ζημίας που ενδεχομένως προξένησε η ΕΚΤ. Διατηρεί, κατ' αρχήν, το δικαίωμα να ασκήσει νέα αγωγή αποζημιώσεως αποκαθιστώντας τις ελλείψεις που επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 46 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο έχει εφαρμογή στη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού αυτού, κατά το οποίο οι αξιώσεις κατά της Ένωσης στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης παραγράφονται μετά πέντε έτη από της επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος, η δε παραγραφή αυτή διακόπτεται, μεταξύ άλλων, διά της αγωγής που ασκείται ενώπιον του Δικαστηρίου.

64 Όσον αφορά, δεύτερον, την υπομνησθείσα στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας, κατά την οποία, αφενός, η συμπεριφορά της ΕΚΤ αποτελεί την άμεση αιτία της απώλειας αξίας της Nemea Bank και, αφετέρου, το ποσό των 100 εκατομμυρίων ευρώ καλύπτει μέρος μόνον των ζημιών που υπέστη η αναιρεσείουσα, διαπιστώνεται ότι με την επιχειρηματολογία αυτή η αναιρεσείουσα δεν προβάλλει ουδεμία πλάνη περί το δίκαιο στην οποία ενδεχομένως υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο, αλλά απλώς επαναλαμβάνει τις σχετικές με τα πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεις που προβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοδίκως ασκηθείσας προσφυγής-αγωγής.

65 Όμως, κατά πάγια νομολογία, από το άρθρο 256, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας που του έχουν υποβληθεί, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Συνεπώς, υπό την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίσθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών δεν συνιστά νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2024, Wizz Air Hungary κατά Επιτροπής, C-440/22 P, EU:C:2024:26, σκέψεις 57 και 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

66 Τρίτον, όσον αφορά την υπομνησθείσα στη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας, κατά την οποία το Γενικό Δικαστήριο, επικρίνοντας τις ελλείψεις του δικογράφου της προσφυγής-αγωγής, παρέλειψε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι αυτές προκλήθηκαν από το γεγονός ότι η αναιρεσείουσα δεν είχε πραγματική εκπροσώπηση και πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 62 της παρούσας αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς διαπίστωσε ότι το αίτημα αποζημιώσεως ήταν προδήλως απαράδεκτο λόγω του ελλιπούς χαρακτήρα του. Πράγματι, από το δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής προκύπτει ότι η αναιρεσείουσα δεν προσκόμισε κανένα από τα στοιχεία που απαιτούνται για τη στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης και δεν εξήγησε με ποιον τρόπο συγκεκριμένα η προβαλλόμενη έλλειψη προσβάσεως στους θεσμικούς πόρους και στα αποδεικτικά στοιχεία την εμπόδισε να προβάλει, με τον απαιτούμενο βαθμό σαφήνειας και ακρίβειας, την επιχειρηματολογία της σχετικά με την ύπαρξη των στοιχείων αυτών, λαμβανομένου υπόψη, ειδικότερα, του γεγονότος ότι, αφενός, εκπροσωπούνταν από δικηγόρο και, αφετέρου, δεν είχε υποβάλει αίτηση δικαστικής αρωγής.

67 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος και ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν ως εν μέρει προδήλως απαράδεκτοι και εν μέρει αβάσιμοι.

68 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να αναιρεθούν τα σημεία 1 και 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

69 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε περίπτωση αναίρεσης της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση.

70 Τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, δοθέντος ότι το Γενικό Δικαστήριο κατήργησε τη δίκη επί του αιτήματος ακυρώσεως χωρίς να εξετάσει το παραδεκτό του ή την ουσία της διαφοράς, η διαφορά δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση και, επομένως, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου να αποφανθεί επί του αιτήματος αυτού.

71 Εξάλλου, το αίτημα της αναιρεσείουσας περί αναπομπής της υποθέσεως ενώπιον τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου με διαφορετική σύνθεση σε σχέση με εκείνη που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, πρέπει να απορριφθεί. Πράγματι, ο Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου δεν προβλέπει τη δυνατότητα του Δικαστηρίου, μετά το πέρας της εξετάσεως αιτήσεως αναιρέσεως, να δίδει οδηγίες στο Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά τη σύνθεση του τμήματος στο οποίο θα ανατεθεί η υπόθεση μετά την αναπομπή της από το Δικαστήριο. Στον Πρόεδρο του Γενικού Δικαστηρίου εναπόκειται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 192, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφασίσει ενδεχομένως την ανάθεση της υποθέσεως σε άλλο τμήμα με τον ίδιο αριθμό δικαστών.

Επί των δικαστικών εξόδων

72 Δεδομένου ότι η υπόθεση αναπέμπεται ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο επιφυλάσσεται ως προς τα σχετικά με την παρούσα αναιρετική διαδικασία δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Αναιρεί τα σημεία 1 και 3 του διατακτικού της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20ής Δεκεμβρίου 2021, Niemelä κ.λπ. κατά ΕΚΤ (T-321/17, EU:T:2021:942).**

2) **Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά.**

3) **Αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί του ακυρωτικού αιτήματος της Nemea Bank plc.**

4) **Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)